

жим доступу: [http://www. dt.ua/newspaper/articles/61584?print=true](http://www.dt.ua/newspaper/articles/61584?print=true). – Назва з екрана.

2. Міщенко В. Базель III: нові підходи до регулювання банківського сектору / В. Міщенко, А. Незнакова // Вісник НБУ. – 2011. – №1. – С.4–9.
3. Матеріали інформаційного порталу Міжнародного валютного фонду (World Economic Databases // International Monetary Fund) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
4. <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29>
5. Group of Governors and Heads of Supervision announces higher global minimum capital standards. Annex 2: Phase-in arrangements // Press release by Basel Committee on Banking Supervision, Bank for International settlements. –2010. – P.1

*Станковська І.М., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., професор Мех Я.В.*

ЕЛЕМЕНТИ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ: ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ

Сучасний стан розвитку економіки характеризується як кризовий, тому вирішення проблем вугільних шахт стає більш складним і віддаленим. Однак вугільна галузь потребує особливої уваги зі сторони керівництва держави, власників і директорів вугільних підприємств, оскільки саме вона забезпечує незалежність і енергетичну безпеку нашої країни. Потребують вирішення проблеми, пов'язані з неплатежами і заборгованістю; з формуванням цін як на вугільну продукцію, так і на гірничошахтне устаткування і матеріали; зі старінням шахтного фонду; проблеми щодо вдосконалення управління фінансово-господарською діяльністю вугільних шахт і, зокрема, грошовими потоками, стан яких свідчить про їх інвестиційну привабливість і відображає ефективність управлінських рішень.

Слід зазначити, що формування переважної частини грошової маси вугільних шахт відбувається у процесі здійснення операційної діяльності. Однак прибутковість діяльності досягається в тому випадку, коли обсяг коштів, який надходить, не тільки покриває, але й перевищує раніше понесені витрати як у поточному, так і у майбутніх періодах. В умовах вугільних шахт вивільнені кошти спрямовуються на відтворення очисної лінії вибоїв, підготовку нових горизонтів, придбання устаткування.

Рух коштів від інвестиційної діяльності на вуглевидобувних підприємствах залежить здебільшого від формування коштів у процесі здійснення інших видів діяльності. Це пояснюється тим, що реалізація інвестиційних проектів щодо модернізації, технічного переозброєння, оновлення шахтно-

го фонду вимагає значних первинних вкладень, однак постійна нестача власних коштів потребує залучення зовнішніх джерел фінансування.

Кошти від фінансової діяльності утворюються в результаті взаємодії підприємств з різними фінансовими установами – банками, біржами, кредитними спілками тощо. Визначення строку погашення залучених коштів базується на розрахунку майбутніх значень грошових потоків вуглеводобувних підприємств, основу яких складають кошти від операційної діяльності.

У процесі проведеного дослідження метою аудиту грошових потоків вугільних шахт визначено забезпечення постійної фінансової рівноваги, оскільки саме цей стан руху коштів є найбільш оптимальним і дозволяє отримати максимальний ефект від здійснення діяльності. Мета аудиту – обґрунтування джерел, обсягів, періодичності формування вхідних грошових потоків та пріоритетності витрачання коштів; забезпеченням постійної платоспроможності і фінансової стійкості вугільних шахт; підтриманням належного рівня їх ділової активності сприяння інтенсивності формування грошових потоків та максимізації чистого грошового потоку.

Для виконання і досягнення кінцевої мети аудиту грошових потоків, вугільних шахт усю сукупність елементів грошових потоків нами розподілено на керовані та некеровані. Керовані елементи грошових потоків вугільних шахт – це елементи, які значно впливають на процес формування грошових потоків, мають чітко виражений детермінований характер і визначаються на основі наявних зв'язків. До керованих елементів позитивного грошового потоку вугільних шахт було віднесено такі, як чистий дохід від реалізації продукції, амортизаційні відрахування, одержані позики за звітний період, позитивна зміна (абсолютний приріст) за поточними зобов'язаннями, від'ємний приріст за дебіторською заборгованістю і запасами. До керованих елементів негативного грошового потоку увійшли такі показники, як виробнича собівартість реалізованої вугільної продукції, сплачена заборгованість за позиками, адміністративні витрати, витрати на збут, виплачені відсотки, придбані необоротні активи, позитивний абсолютний приріст за дебіторською заборгованістю і запасами, від'ємна зміна на кінець періоду порівняно з початком за поточними зобов'язаннями.

Некеровані елементи грошових потоків вугільних шахт – це елементи, що непостійно і незначно впливають на процес формування грошових потоків, мають імовірнісний характер, у зв'язку з чим досить складно передбачити тенденцію їх зміни. Так, наприклад, до них було віднесено грошові кошти за реалізовані необоротні активи і фінансові інвестиції, інші надходження, інші операційні доходи, від'ємна зміна за витратами майбутніх періодів та іншими оборотними активами, позитивний абсолютний приріст за доходами майбутніх періодів і розміром забезпечень, тощо.

Слід зазначити, що у складі керованих елементів нами виділено керовані параметри, що містять випадкову складову. Серед них виробнича собівартість 1 т реалізованої вугільної продукції, адміністративні витрати, витрати на збут і фактори, що визначають чистий дохід від реалізації продукції – готова вугільна продукція і її ціна. Що ми розуміємо під випадковою складовою? Це величина, що призводить до незначних структурних змін у механізмі формування керованих параметрів грошових потоків і зумовлює відносно невеликі випадкові відхилення значень цих елементів грошових потоків від оптимальних або прийнятих до виконання згідно з плановими розрахунками.

Необхідність виділення випадкової складової для цілей аудиту пояснюється як наявністю фактору ризику, зв'язаного безпосередньо з процесом видобутку вугілля (обвалення покрівлі, вибухи, аварії тощо), так і непередбаченим характером впливу факторів зовнішнього середовища (зміна цін на матеріали; ставок за податками, зборами і обов'язковими платежами; тарифів на перевезення вугілля тощо). Її визначення пропонується здійснювати у такій послідовності: 1) виділення детермінованої складової за керованими параметрами грошових потоків. 2) визначення випадкової складової як різниці між фактичними даними керованих параметрів і детермінованою складовою.

Методика аудиту грошових потоків передбачає урахування впливу підвищення цін на матеріальні ресурси, темпів інфляції, розміру адміністративних витрат, фіксованих розмірів оплати, тарифної політики послуг зв'язку тощо.

Як відзначається у літературних джерелах, на рівні стратегічного управління чистий грошовий потік розраховується як сума чистого прибутку і амортизаційних відрахувань, а у короткостроковій і середньостроковій перспективах вплив окремих елементів грошових потоків визначається, виходячи із запланованого обсягу реалізації продукції [1, 92; 3, 188]. На відміну від існуючих методик аудиту планування грошових потоків запропонована нами методика дозволяє враховувати вплив усіх складових сукупного грошового потоку на процес його формування за різні періоди часу і виключає суб'єктивізм у процесі аудиту.

При цьому спрощується виконання аудиту за дотриманням плану грошових потоків у зв'язку з тим, що склад елементів грошових потоків, що планується, є аналогічним фактичному. Це сприяє швидкому реагуванню на можливі негативні відхилення у процесі аудиту грошових потоків, внесенню своєчасних коригувань і підвищує результативність аудиту в цілому.

Отже, у процесі аудиту грошових потоків вугільних шахт, вирішення основних задач аудиту із використанням функцій обліку, аналізу, планування, а також застосуванням необхідних інструментів і методів перш за

все слід враховувати: сутнісні характеристики елементів грошових потоків вугільних шахт; ступінь, періодичність і характер впливу кожного елемента грошових потоків на процес генерування їх загальних обсягів; стабільність джерел формування коштів і пріоритетність напрямів їх використання.

Таким чином, розподіл сукупності елементів грошових потоків за ступенем впливу на процеси надходження і використання коштів, створює можливості цілеспрямованого аудиту кожного із елементів для створення умов сталого функціонування вугільних шахт, грошових потоків поліпшення ефективності перевірки за виконанням планів грошових потоків, обґрунтованості аудиторських висновків (звітів), оцінки стану фінансової рівноваги, реалізації стратегій управління грошовими потоками. Подальші дослідження слід спрямувати на удосконалення методики аудиту грошових потоків вугільних шахт в умовах нестабільності.

Список використаної літератури:

1. Бланк И. А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эль-га, 2003. – 246 с.
2. Гусев Ю. А. Контроль за денежными потоками угольных шахт в процессе реализации инвестиционных проектов / Ю. А. Гусев, В. А. Харченко // Старопромыш. регионы Западной і Восточной Европы в условиях интегр.: Сб. науч. труд. – Донецк: ДонНУ, 2011. – С. 273–276.
3. Ван Хорн. Основы управления финансами / Ван Хорн: пер. с англ. Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 799 с.

*Стасишин Т.Г., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Романів С.Р.*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринку відносини щодо розрахунків між підприємствами, підприємствами і банками, які їх обслуговують, докорінно змінюються і перетворюються у відносини рівних господарських партнерів. З переходом на роботу за принципами самофінансування ліквідується надмірна регламентація розрахунків, розширюються права підприємств – їм надається можливість самостійного вибору форм і порядку розрахунків, здійснюється уніфікація порядку розрахунку за окремі види продукції, вводиться черговість платежів, передбачається, що банк може визнати підприємство неплатоспроможним.